

Manuel Reimóndez, vocación de servicio

Xesús Palmou Lorenzo

Foi para min unha honra e unha satisfacción participar nas Xornadas que analizaron a traxectoria de don Manuel Reimóndez nas súas distintas facetas de médico, intelectual, escritor, antropólogo e político. Facetas todas elas nas que D. Manuel amosou sempre unha especial vocación de servizo ós seus veciños, poñendo de manifesto o seu amor á súa profesión, á terra, á lingua e á cultura.

Coñecín a Don Manuel ós poucos días de chegar A Estrada como funcionario do Estado en setembro de 1978. Saía do meu despacho, cun forte dor abdominal e quentura, cando me atopei con Pepe Porto Matalobos que no seu coche me trasladou a San Miguel de Castro, á consulta do seu amigo Manuel Reimóndez. Recordo atoparme cun home extremadamente cordial, que despois do recoñecemento de rigor me diagnosticou unha gastroenterite, dicindo “Rapaz, se estivesemos en México diríache que te agarrou a vinganza de Moctezuma”, explicándonos que era frecuente este tipo de afeccións diarreicas nos turistas españois que visitaban México. Anos máis tarde padecino. Este foi o meu primeiro contacto con quen, andando o tempo, sería o meu admirado e querido amigo, compañeiro en lides políticas, don Manuel Reimóndez.

Nos primeiros días de 1983, facíalle unha nova visita a súa clínica, esta vez acompañando a meu pai. Ambos se decatan que tiñan compartido penurias e compañía nos difíciles anos da guerra civil e aquilo deu para un café e unha tarde de conversa na miña casa. Ó remate da mesma confesábame que Xosé Luís Barreiro Rivas lle pedira que fose o candidato da entón Alianza Popular á Alcaldía de A Estrada e que o estaba pensando. Mal podíamos imaxinarnos que, andando o tempo, compartiríamos inxedanzas, tarefas e militancia no eido político.

Pero esa non sería a primeira incursión de Don Manuel no mundo da política. En 1979, aprobada a Constitución, comezaba a súa andaina o Estado Autonómico e Galicia, igual que Cataluña e País Vasco, contaba cun órgano preautonómico, a Xunta, que debería redactar o Anteproxecto de Estatuto de Autonomía. Desta tarefa, encárgase a chamada Comisión dos Dezaseis, integrada por

representantes de Unión de Centro Democrático, Alianza Popular, Partido Socialista Obrero Español, Partido Galeguista, Partido Comunista de Galicia, Partido Obrero Galego e Partido dos Traballadores de Galicia, coa ausencia do Bloque Nacional Popular Galego e do Partido Socialista Galego, integrados ambos na chamada Asemblea Nacional Popular Galega (ANPG), que logo sería o BNG.

A tarefa dos dezaseis é ardua, máis ben semella imposible: elaborar un texto de Anteproxecto de Estatuto de Autonomía para Galicia que conte co beneplácito de todos os integrantes. A primeira cuestión é elixir un presidente, e aí logo houbo acordo. Todas as propostas recaen en Manuel Reimóndez Portela, o menos político de todos, dende a óptica partidaria. É un médico, intelectual e humanista de recoñecida competencia e talante conciliador. Díciame hai días un dos integrantes, que foron esas virtudes do médico Reimóndez as que, en máis dunha ocasión, ante dificultades para chegar a acordos, sentara unha e outra vez aos comisionados ata acadar o consenso. O argumento último de Reimóndez, era sempre “témolo que conseguir por Galicia”. Conta Vázquez Portomeñe que nunha ocasión, cando debatían os artigos relativos á economía a discusión subiu de ton e o acordo parecía imposible. Reimóndez, tras varios intentos para reconducir a situación, rematou dicindo “filliño non te cabrees. Eu créoche que de economía tan só entenden os ricos e a señora Rosa de Lagartóns que con pouco dalle de comer todos os días a once larpeiros”. A discusión rematou cunha gargallada xeral pero o tempo parece darlle a razón a Reimóndez.

O texto, finalmente acadado por unanimidade, pasou logo por recortes que o deixaron inservible ata convertelo no bautizado como o “Estatuto da Aldraxa”. Finalmente rescatado, só en parte, tras o Pacto do Hostal de 1979, foi a base do texto vixente. Aínda así, desapareceu do seu articulado o deber xenérico de coñecemento da nosa lingua para todos os galegos, unha eiva que estivo no cerne do argumento do Tribunal Constitucional para ditar a Sentencia 84/1986 que declarou inconstitucional o artigo 2º da Lei de Normalización lingüística de Galicia de 1983. Cando días máis tarde lle informaba desta Sentencia na súa casa, Reimóndez laiouse, con

argumentos propios dun galeguista e fino xurista, do erro que supuxera a modificación do Estatuto nese aspecto.

Pero o compromiso de Don Manuel Reimóndez con Galicia, coa súa autonomía, coa súa lingua e a súa cultura, non exclúe o seu compromiso e o seu amor á profesión de médico rural, o seu compromiso e o seu amor á Estrada e as súas xentes. Todo o contrario. Da súa excepcional labor como médico rural, deixa constancia a súa publicación “Un médico na aldea”, e o unánime recoñecemento dos seus veciños.

A súa etapa de alcalde deste concello, novamente pon a proba o seu talante conciliador e negociador que lle permitiu gobernar en toda a lexislatura a pesar de estar en minoría. Desta etapa gardo o recordo do seu decidido impulso á Feira do Moble que unha comisión de mobleiros puxeron en marcha, aportando eu os labores de asesoramento xurídico e documental. Rematado o primeiro Salón, que Don Manuel inaugurou e que foi un éxito, os mobleiros decátanse das carencias do antigo Instituto da rúa Benito Vigo para albergar a feira con certa garantía de continuidade. O Alcalde, coñecedor da situación, instou o entón Vicepresidente da Xunta Xosé Luís Barreiro Rivas a visitar a vila, e no transcurso da cea que con el compartimos, ante os argumentos razoados e insistentes de Don Manuel, asumiu o compromiso de que a Xunta construíría un pavillón multiusos que albergara a exposición. Así foi, aínda que cando se inaugurou Don Manuel xa non era Alcalde.

Pero á vez que médico e político, nunca deixou de investigar e escribir na procura de divulgar e promover a nosa comarca. Nesta liña, cofunda e logo dirixe o Centro de Iniciativas e Turismo (CIT), como instrumento para dinamizar a comarca e achegar os seus atractivos monumentais, naturais e paisaxísticos ó resto de Galicia e de España. Na mesma liña, exerce unha incansable labor de conferenciante, na que destacan, ademais dos coñecementos, a amenidade das súas exposicións. Como investigador e escritor, publica “Guía da Estrada”, “A Estrada Rural”, “Cruceiros e Cruces no noroeste da provincia de Pontevedra” e “O Camiño de Santiago polo sudeste”, obras nas que transluce a súa vocación de servidor público e o seu interese pola Galicia rural e as terras da Estrada.

Acto de clausura das Xornadas e presentación da reedición de *Un médico na aldea*, de Manuel Reimóndez Portela, o día 5 de outubro de 2012. De esquerda a dereita, Pablo Vaamonde, Marcelino Agís, Mª Jesusa Fernández, Xosé Neira Vilas, José López, Valentín García, Luís Reimóndez e Xosé Luna.

E quero rematar incidindo precisamente na vocación de servizo de Don Manuel no ámbito político, que foi onde o tratei con máis intensidade. Síntome moi honrado de comezar a miña militancia no Partido Popular baixo a súa presidencia local e logo substituílo cando en 1987 decide afastarse da primeira liña e non recuncar como candidato a alcaldía de A Estrada. Hoxe que a clase política está tan deostada pola opinión pública, resulta moi gratificante analizar o perfil e os trazos de Don Manuel no ámbito público. O seu prestixio como médico, intelectual e humanista, e a súa flexibilidade e capacidade de diálogo e entendemento, son os principais reclamos para os que o chaman a unha actividade política que nada ten que ofrecerlle máis alá de materializar a súa vocación de servizo. Nin un ápice de ambición nin interese persoal estiveron nunca presentes nas súas accións e decisións, e a súa integridade está fora de toda dúbida. En resume, vocación, preparación, talante conciliador e integridade fan de don Manuel Reimóndez un servidor público exemplar.